

Informatienota voor de raad

Datum 16 september 2019

Onderwerp	Informatie transformatie jeugdhulp gemeente Zwolle
Versienummer	V .

Portefeuillehouder Michiel van Willigen

Informant V.T.M. Asselman
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling / ZWMO
Telefoon 038 498
Email V.Asselman@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van: Informatie Transformatie jeugdhulp gemeente Zwolle

Datum

16 september 2019

[Toelichting op het voorstel](#)**Inleiding**

Deze informatienota is ontstaan naar aanleiding van de toezegging aan de raad hen te informeren over het transformatiefonds Jeugdhulp. Hierin wordt het verband zichtbaar tussen de regionale transformatieopgave Jeugdhulp en de relatie met de lokale inzet voor transformatie van jeugdhulp als onderdeel van de hervormingsagenda sociaal domein.

Kernboodschap

Zwolle voert jeugdhulp uit in regionaal verband. Het Rijk wil de landelijke transformatie Jeugdhulp versnellen en stelt voor de periode 2018-2020 extra geld beschikbaar voor transformatie van jeugdhulp op basis van regionale transformatieplannen. Het Transformatieplan regio IJsselland omvat 4 thema's (doorontwikkeling TOP segment, jeugdhulp gedwongen kader, ambulantisering en onderwijs & jeugdhulp). De regionale transformatie heeft vanwege meerdere vertragende oorzaken een extra impuls nodig. Om deze reden is gestart met de werving van een kwartiermaker transformatie jeugdhulp regio IJsselland. De kwartiermaker gaat regionale transformatiethema's uit het transformatieplan een extra impuls geven in afstemming met de lokale transformaties.

Het regionaal transformatieplan is ondersteunend aan lokale transformatie van jeugdhulp in Zwolle langs de 3 programmalijnen preventie, toegang en passende jeugdhulp, zoals vastgelegd in o.a. beleidsnota's voor jeugdhulp, de gemeentebegroting.

Toelichting

In deze notitie wordt nader ingegaan op het Transformatieplan jeugd Regio IJsselland en de samenhang met het lokaal beleid, hervorming sociaal domein en transformatie jeugdhulp.

Transformatieplan Jeugdhulp Regio IJsselland

De notitie transformatieopgave Jeugdhulp regio IJsselland ondersteunt het ingezette proces van transformatie van jeugdhulp in regionaal verband. Dit voorstel geeft op onderdelen (criteria transformatie jeugdhulp, organiseren transformatietafels, instellen bestuurlijke kerngroep, aanstelling kwartiermaker) een nadere concretisering van het ingezette proces van transformatie jeugdhulp in de regio IJsselland rondom 4 thema's:

1. Doorontwikkeling TOP segment: Het huidige inkoopmodel verder door ontwikkelen op basis van de vastgestelde bestuurlijke doelstellingen.
2. Transformatie jeugdhulp in gedwongen kader: Samenwerking versterken met instellingen en organisaties in de veiligheidsketen op basis van de transformatievisie.
3. Ambulantisering: Normaliseren van jeugdhulp waardoor een kind niet langer dan noodzakelijk zorg krijgt. De zorg wordt zo veel mogelijk in de normale leefomgeving van het kind geboden ('herstel van het gewone leven').
4. Onderwijs en jeugdhulp: Afstemming en samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp waardoor er geen kinderen meer thuis zitten en alle kinderen mee doen.

Datum

16 september 2019

Met deze thema's kan adequaat uitvoering gegeven worden aan het door het Rijk regionaal beschikbaar gestelde transformatiefonds jeugdhulp.

Om de transformatie van het jeugdhulpstelsel te bevorderen is door gemeenten en het Rijk een Transformatiefonds opgericht. Voor de jeugdhulpregio IJsselland is van 2018 t/m 2020 jaarlijks €1.181.756 beschikbaar. In de regio IJsselland is gekozen aan te sluiten bij de regionaal vastgestelde visie: 'Samenwerken aan transformatie 2017-2020'. In dit Visiedocument zijn algemene regionale doelstellingen voor de komende periode benoemd. Het RSJ IJsselland heeft de rol van ambtelijk opdrachtnemer en hiermee ook de overall coördinatie van de voortgang van deze plannen en legt verantwoording af over de inhoud, proces en inzet van financiën aan het bestuur van de regio IJsselland. De regio IJsselland deelt actief kennis met andere samenwerkingspartners, met andere jeugdhulpregio's, neemt deel aan (landelijke en bovenregionale) bijeenkomsten en deelt actief de leerervaringen.

Op basis van de uitgangspunten in de visie en in aansluiting met de actielijnen uit het landelijke Actieprogramma Zorg voor de Jeugd wil de regio met de middelen van het transformatiefonds bijdragen aan de volgende thema's (3 & 4). De andere thema's worden opgepakt binnen de reguliere taken van het RSJ en vallen onder contractmanagement en inkoop.

Thema 3 Inzet op de lokale leefomgeving van het kind/ ambulantisering

De transformatie is geslaagd wanneer kinderen en jongeren aantoonbaar meer verblijven in hun eigen leefomgeving (ook bij complexe problematiek) en het aantal opnames in jeugdhulpinstellingen is afgenomen dan wel aanzienlijk is bekort. Dit past in de visie dat een cliënt geholpen wordt om weer zelf regie te krijgen. De zorg en ondersteuning voor kinderen is zo dicht mogelijk bij het kind en het gezin georganiseerd. In hun eigen sociale omgevingen minder binnen de muren van een instelling. Uit onderzoek blijkt dat een veilige omgeving een voorwaarde is voor kinderen om op te groeien. De visie hierachter, is dat ook bij complexe en crisisgevoelige problematiek kinderen en jongeren zoveel mogelijk vanuit hun natuurlijke omgeving en sociaal netwerk behandeld moeten worden. Dat houdt in dat zij waar mogelijk thuis (blijven) wonen en dat vooral gekeken wordt onder welke condities en met welke hulp dat gerealiseerd kan worden. Minder lange opnames kunnen alleen als bestaande interventies worden ingezet en alternatieve interventies worden ontwikkeld voor de thuissituatie. Daarom willen wij met bijgaand transformatievoorstel een aanpak opstellen zodat kinderen en jongeren zoveel mogelijk vanuit hun natuurlijke omgeving behandeld worden. Dit heeft als doel dat jongeren met ernstige of complexe problemen weer grip krijgen op hun leven. Daarbij worden gezin, netwerk buurt, school, sportclub etc. van de jongere betrokken.

Dit transformatiethema creëert synergie met het Zwolse jeugdhulpbeleid gericht op passende jeugdhulp en de beoogde hervorming sociaal domein.

Thema 4 Verbinding jeugdhulp en onderwijs versterken

Samenwerken en de verbinding zoeken tussen onderwijs en jeugdhulp leeft in de regio IJsselland. De behoefte in de regio aan verder onderzoek en ontwikkeling komt voort uit het feit dat in de praktijk blijkt dat jeugdhulp en onderwijs aparte werelden zijn, terwijl de kinderen er baat bij hebben dat er nadrukkelijk wordt samengewerkt. Voor een aantal kinderen geldt dat het een voordeel is dat jeugdhulp en onderwijs samenwerken en daarbij naadloos aansluiten bij hun behoeften. Het is een streven van de regio IJsselland dat de jeugdhulp en (passend) onderwijs om het kind en gezin georganiseerd is en dat het past in de leefomgeving van het kind en gezin. De kernvraag in thema 4 is hoe we op een systematische en verantwoorde wijze de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp versterken? Vanuit de regio willen we rekening houden met ervaringen en bewezen interventies uit andere regio's, b.v. rondom dagbehandeling en alternatieve manieren om te leren.

Datum 16 september 2019

Dit transformatiethema sluit direct aan bij de *Zwolse Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp*. In 2019 worden beide regionale transformatiethema's samen met de betrokken partners zoals jeugdhulppartners, lokale toegangen, onderwijs, GGD etc. verder uitgewerkt. Ook wordt een vertegenwoordiging van inwoners/cliënten betrokken.

Meer informatie over het Transformatieplan Regio IJsselland is te vinden op de website van het RSJ-IJsselland (<https://www.rsj-ijsselland.nl/transformatiefonds/>).

Lokaal beleid Zwolle

Het regionaal transformatieplan is ondersteunend aan de lokale inzet gericht op transformatie jeugdhulp, zoals vastgesteld in de begroting en verschillende beleidsnotities.

1. Ambities

De ambitie is dat Zwolse kinderen en jongeren zich positief ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen die nu en in de toekomst kunnen meedoen als het gaat om spelen, leren en werken. Bij het opgroeien thuis, op school en in andere delen van de samenleving krijgen zij dit mee. Door zo vroeg mogelijk te handelen en waar mogelijk 'het normale leven' te versterken wordt bijgedragen aan een positieve ontwikkeling van kinderen. Daar waar jeugdhulp nodig is, wordt deze snel en passend, en niet zwaarder en langer dan nodig geboden. Daarmee wordt bijgedragen aan een houdbaar stelsel van jeugdhulpvoorzieningen tegen aanvaardbare publieke kosten. Beoogd resultaat daarbij is op middellange termijn (2024) het mogelijk te maken dat de uitgaven voor jeugdhulp (op grond van de Jeugdwet) binnen de structureel beschikbaar gestelde financiële middelen blijven. Dat betekent concreet de rijksmiddelen die voor jeugdhulp beschikbaar zijn (en komen) én de structureel in de begroting 2018 opgenomen lokale middelen. Tegelijkertijd is de ambitie om tot 2024 een financiële verschuiving zichtbaar te laten worden tussen relatief meer financiële inzet voor preventie en relatief minder voor jeugdhulp.

2. Programmatistische aanpak

Om deze ambities te realiseren is gekozen voor een programmatistische aanpak voor een langere periode, tot 2024. Dit geeft de kans om daadwerkelijk en duurzaam het resultaat te behalen. De aanpak kenmerkt zich door drie actielijnen, die aanvullend op elkaar zijn en gezamenlijk deze ambities helpen realiseren, namelijk:

1. Preventie: voorkomen is beter.
2. Toegang: één gezin één plan.
3. Passende hulp: zo licht als kan, zo zwaar als moet.

Door deze drie actielijnen meerjarig en consistent toe te passen, worden de maatschappelijke resultaten behaald. Deze actielijnen sluiten aan bij hervormingsagenda voor de pijler jeugd.

Preventie: voorkomen is beter

Met de actielijn 'preventie' wordt de eigen kracht en samenkracht van kinderen, jongeren en ouders/verzorgers én het opvoedklimaat rond gezinnen, in wijken en op scholen in Zwolle versterkt. Hiermee wordt een krachtige doorgaande leerlijn, samen vooral ouders en het onderwijs en andere maatschappelijke partners gerealiseerd.

Datum

16 september 2019

Activiteiten en maatregelen

De afgelopen periode (2015-2018) is op deze manier gewerkt aan het samen met scholen structureel werken aan preventie en lichte ondersteuning, het meer en beter gebruik maken van vrijwillige ondersteuning bij jeugdhulp en het versterken van de collectieve preventie rondom jonge kinderen.

Daarnaast is de afgelopen jaren (2018-2019) geïnvesteerd in preventieve activiteiten.

De komende periode (2019-2023) wordt ingezet op:

- verankeren preventie op school;
- doorontwikkeling succesvolle aanpakken vrijwillige ondersteuning;
- collectieve aanpak 9 maanden tot 2,5 jaar;
- voortzetten succesvolle preventieve activiteiten (vanaf 2020);
- Investerings- en financieel rendement

Uiteindelijk moeten deze activiteiten ook tot het resultaat leiden dat het voor minder jeugdigen nodig is om een beroep te doen op jeugdhulp, aangezien zij (en de ouders/ verzorgers) vroegtijdig ondersteund zijn. Daarmee wordt een besparing op de uitgaven voor niet vrij toegankelijke Jeugdhulp gerealiseerd en is het mogelijk om de succesvolle preventieve activiteiten ook structureel te bekostigen. Daarmee wordt het relatieve aandeel van de uitgaven in preventie ten opzichte van de jeugdhulp richting 2023 groter dan in 2015.

Toegang: één gezin één plan

Door middel van de actielijn toegang 'één gezin één plan' wordt de toegang tot jeugdhulp versterkt, zodat jongeren en ouders ondersteuning krijgen, zo zwaar als nodig, zo licht als kan. Het doel is dat de hulp en ondersteuning aan gezinnen samenhangend en tijdig en daarmee effectief en doelmatig wordt geboden, waardoor kinderen/jongeren sneller weer zelfredzaam zijn.

Activiteiten en maatregelen

De afgelopen periode (2015-2018) is via deze actielijn gewerkt aan één plan per gezin qua hulp en ondersteuning en een meer optimale samenwerking tussen het sociaal wijkteam, huisartsen en scholen. Dit o.a. door samenwerking van de jeugd- en gezinswerkers sociaal wijkteam met huisartsen en in ondersteuningsteams op scholen in het primair en voortgezet onderwijs.

De komende periode (2019 – 2023) wordt ingezet op:

- verankeren van de samenwerking met huisartsen;
- verankeren van de samenwerking met scholen (en het uitbreiden naar de scholen voor speciaal onderwijs);
- positioneren van de toegang tot dyslexiezorg bij het ondersteuningsteam op school;
- optimaliseren van de samenwerking tussen het sociaal wijkteam en de instellingen in het zgn. 'gedwongen kader' (waaronder de gecertificeerde instellingen);
- beter inzicht voor ouders en jeugdigen in de keuze aanbieders (via website);

Passende jeugdhulp: zo licht als kan, zo zwaar als moet

Door middel van de actielijn Passende hulp ('zo licht als kan, zo zwaar als moet') wordt erop ingezet dat daar waar jeugdhulp nodig is, deze snel en passend, en niet zwaarder en langer dan nodig wordt geboden. Het gaat dan om jeugdhulp bij problemen met opvoeden en opgroeien, verstandelijke problematiek en stoornissen en beperkingen. Dit voor zover het om jeugdigen (jonger dan 18 jaar) gaat, tenzij er sprake is van 'verlengde jeugdhulp'.

Datum

16 september 2019

Activiteiten en maatregelen

De afgelopen periode (2015-2018) is via deze actielijn gewerkt aan standaardisatie en meerjarencontracten zodat er minder administratieve lasten ontstaan en meer tijd is voor hulp. De door de overheid geïnitieerde landelijke schrapdagen moeten tevens leiden tot een administratieve lastenverlichting. De regio IJsselland participeert hier actief in. Daarnaast is door de invoering van cliëntprofielen meer flexibiliteit en maatwerk mogelijk geworden. Door resultaatgericht toewijzen en meting outcome-criteria (tevredenheid, uitval, doelrealisatie) is de contractering meer gericht op resultaat en integraliteit.

De komende periode (2019-2023) wordt ingezet op:

- het per 1-1-2020 realiseren van resultaatgericht toekennen voor alle jeugdhulp (excl. zeer specialistische jeugdhulp, wonen, crisis en landelijke transitiearrangement) en daarmee de afbouw/transformereren van het zgn. 'topsegment';
- het intensiveren/structureren van het Zwolse relatiemanagement aanbieders jeugdhulp gericht op transformatie;
- het beter in positie brengen van het sociaal wijkteam Zwolle om daarmee het beroep op jeugdhulp te verminderen;
- afbouw residentiële jeugdhulp en het versterken van ambulante jeugdhulp (via regionale aanvraag transformatiefonds);
- het versterken van de relatie onderwijs – jeugdhulp (via regionale aanvraag transformatiefonds);
- meer kwaliteitstoetsing bij pgb;
- het onderzoeken (en waar mogelijk introduceren) van collectieve arrangementen met scholen;

Veel van deze activiteiten worden in regionaal verband uitgevoerd, deels als onderdeel van de uitvoering niet vrij toegankelijke jeugdhulp door RSJ IJsselland, deels door gerichte inzet in het kader van het Transformatiefonds regio IJsselland.

Investerings en financieel rendement

Ingezet wordt op het realiseren van besparingen op de kosten voor jeugdhulp conform besluitvorming PPN 2020. Er wordt blijvend geïnvesteerd in preventie en toegang en op intensief relatiemanagement met aanbieders van jeugdhulp.

Zie PPN 2020-2023: (<https://www.zwolle.nl/sites/default/files/perspectiefnota-2020---2023.pdf>)

Relatie transformatie jeugd met hervorming sociaal domein

De 3 hiervoor geschetste programmalijnen zijn onderdeel van de hervorming in het sociaal domein. Zo wordt bijvoorbeeld samen met het onderwijs gewerkt aan integrale afweging van ondersteuningsvragen van kinderen, jongeren en ouders op school. In thuis en ondersteuningsteams op school, wordt samen ingezet op duurzame versterking van preventie, wordt gewerkt aan nieuwe, meer collectieve arrangementen van jeugdhulp en onderwijs en wordt de inzet, van jeugdartsen op Mbo scholen ter voorkoming van uitval en daarmee risico voor de start van jongeren in maatschappelijk en arbeidsmarkt, versterkt. De hervorming binnen het sociaal domein vormt daarmee het kader waarbinnen (ook) de transformatie van jeugdhulp verder vorm krijgt in samenhang met andere onderdelen binnen het sociaal domein.

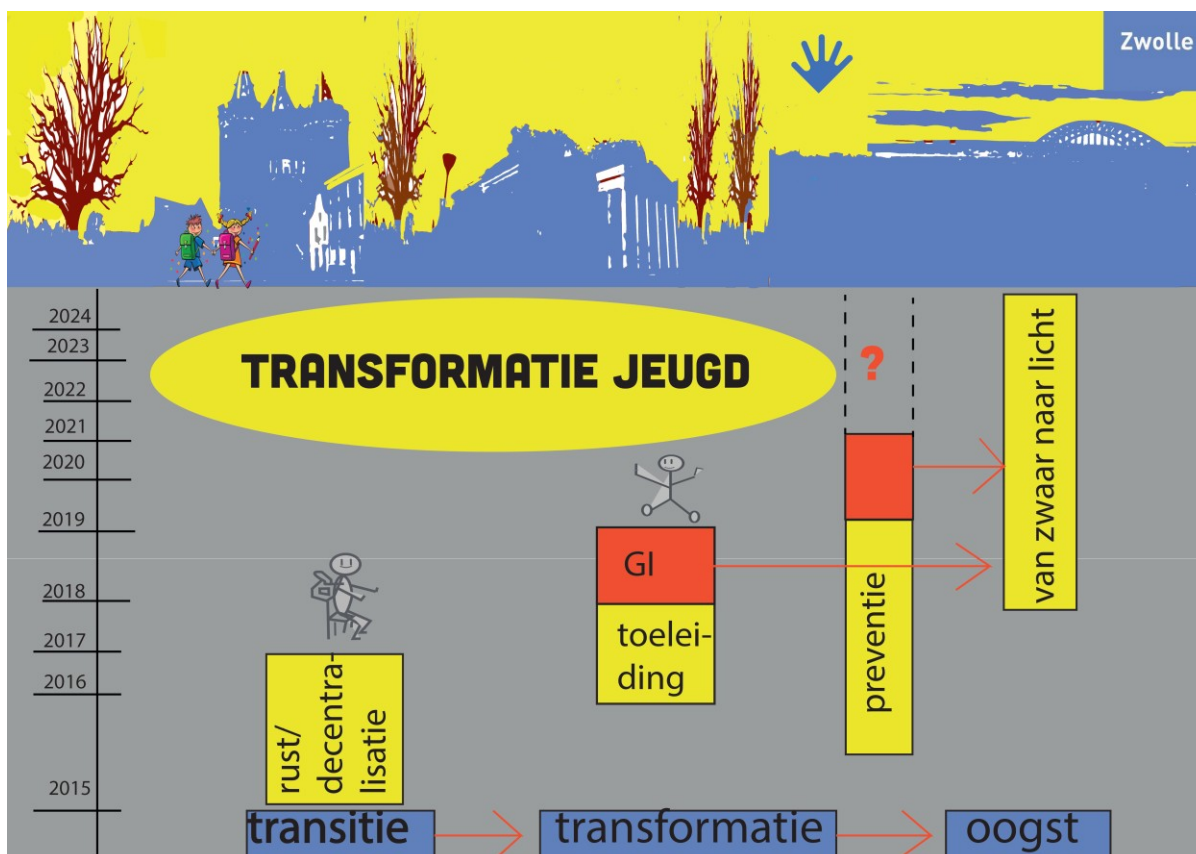
De hervorming van het Sociaal Domein is bedoeld als integrale inhoudelijke kapstok om hervormingsmaatregelen en besparingen in het brede sociaal domein aan te toetsen.

Datum 16 september 2019

De hervorming sociaal domein wil de volgende beweging in gang zetten en vormt daarmee het kader van de gewenste ontwikkeling van jeugdhulp én de samenhang met andere onderdelen binnen het sociaal domein:

1. *Van apart naar gewoon....*
2. *Van deelprobleem naar totaaloplossing....*
3. *Van zorgen voor naar zorgen dat.....*
4. *Van individuele zorg naar samenbrengen van vragen.....*

Op deze manier moet de regionale transformatieagenda, het lokale beleid gericht op transformatie jeugdhulp de hervorming sociaal domein versterken.



Vervolg

In de uitwerking van de hervormingsagenda en reguliere begrotingscyclus van gemeente Zwolle en RSJ IJsselland wordt de verdere ontwikkeling en uitvoering van de transformatie jeugdhulp verantwoord.

Datum 16 september 2019

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer P.H. Snijders, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum

16 september 2019